

30 May 2013

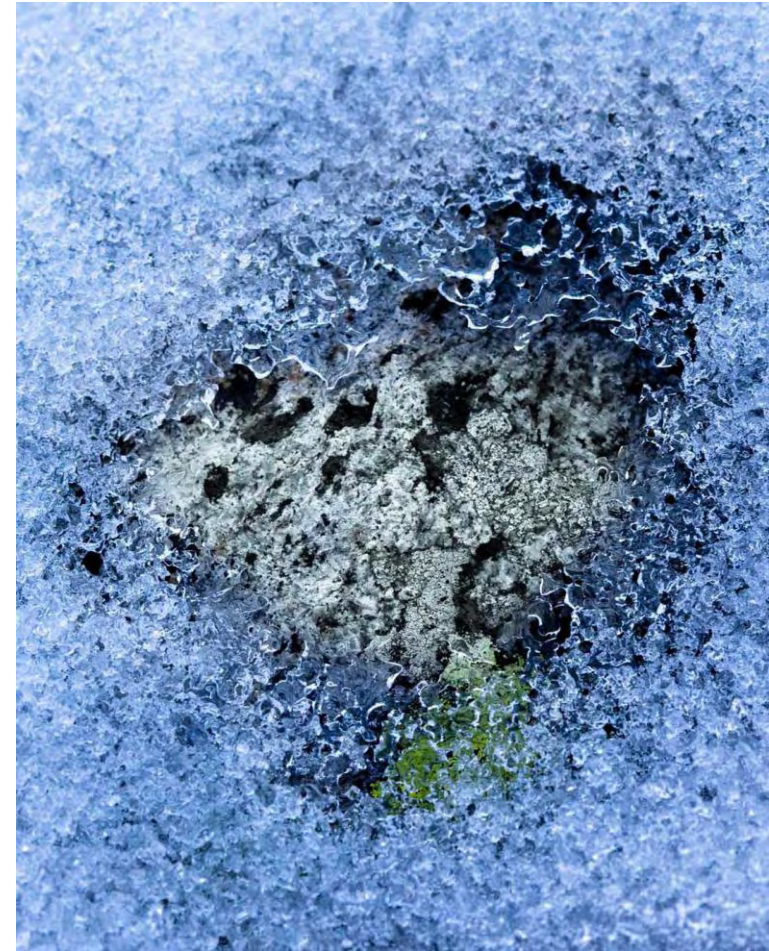
NORD POOL SPOT EUROPE'S LEADING POWER MARKET

What is Nord Pool Spot

- Nord Pool Spot operates the leading markets for buying and selling power in Europe:
  - Elspot day-ahead market in the Nordic and Baltic regions
  - Elbas intraday markets in the Nordic and Baltic regions
  - N2EX market in the UK
- 370 companies trade on Nord Pool Spot's markets
- In 2012, 432 terawatt hours (TWh) were traded at Nord Pool Spot. This is equivalent to the power consumption of Oslo for 55 years

Our function

- To provide liquid, secure power markets
- To provide accurate information to the whole market, ensuring transparency
- To provide equal access to market for everyone wanting to trade power
- To be the counterparty for all trades; guaranteeing settlement and delivery

History

1991: The Norwegian power market is deregulated

1993: Nord Pool Spot is established by the Norwegian TSO under the name Statnett – Marked

1996: Rebranding to: Nord Pool when Sweden joins and the world's first international power exchange is a reality

1998: Finland joins the Nord Pool and Elbas becomes the first international intraday market

2000: The Nordic market becomes fully integrated as Denmark joins

2002: Nord Pool Spot is established as a separate company

History

2005: The Kontek bidding area in Germany opens for both day-ahead and intraday

2008: The financial part of Nord Pool is sold to NASDAQ OMX Commodities

2009: Market coupling of 11 european countries is launched through EMCC by Nord Pool Spot and EPEX

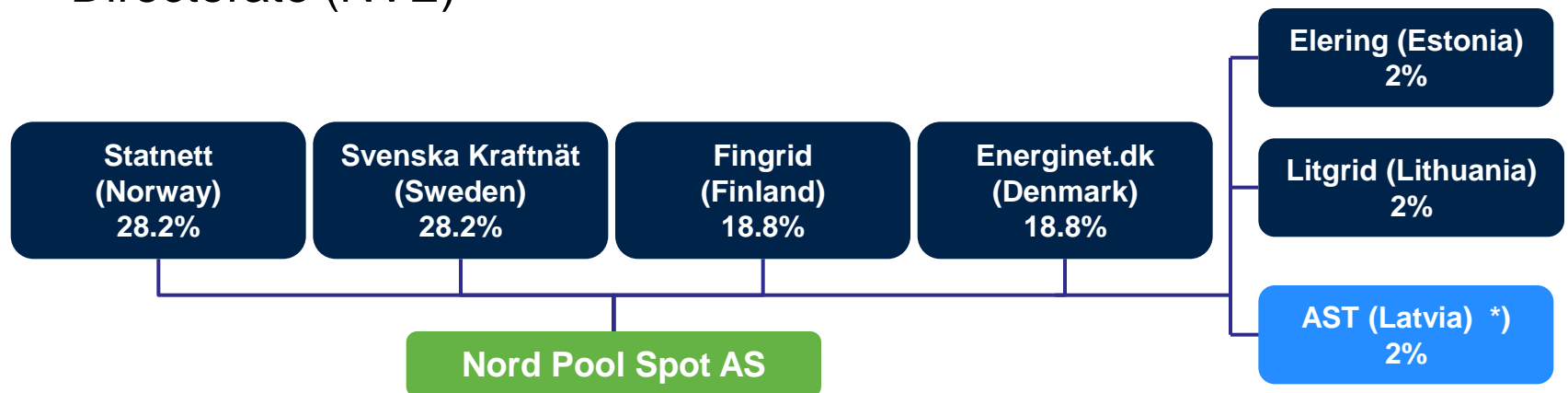
2010: N2EX is launched by Nord Pool Spot and NASDAQ OMX Commodities
Nord Pool Spot opens a bidding area in Estonia, and delivers technical solution for Lithuania

2011: Elbas is licenced to APX-ENDEX as the intraday market in Belgium & the Netherlands.

2012: Nord Pool Spot opens a bidding area in Lithuania

Stakeholders

- Owned by the Nordic and Baltic transmission system operators
- Regulated by the Norwegian Water Resources and Energy Directorate (NVE)

*) The Latvian TSO has an agreement in place to acquire 2% of Nord Pool Spot once the Latvian market is opened for trading.

Stakeholders

- NordREG: the organization for Nordic regulatory authorities
- Regulatory Council: representatives from regulators in the Nord Pool Spot area and Nord Pool Spot executive management
- Customer advisory board
- Product groups
- Member of European projects such as Price coupling of regions and integration of North Western Europe by 2014.

Our locations

- The Nordic and Baltic market: day-ahead and intraday
- The UK market N2EX: day-ahead and intraday
- System provider for day-ahead and/or intraday

Norway Oslo, Headquarters

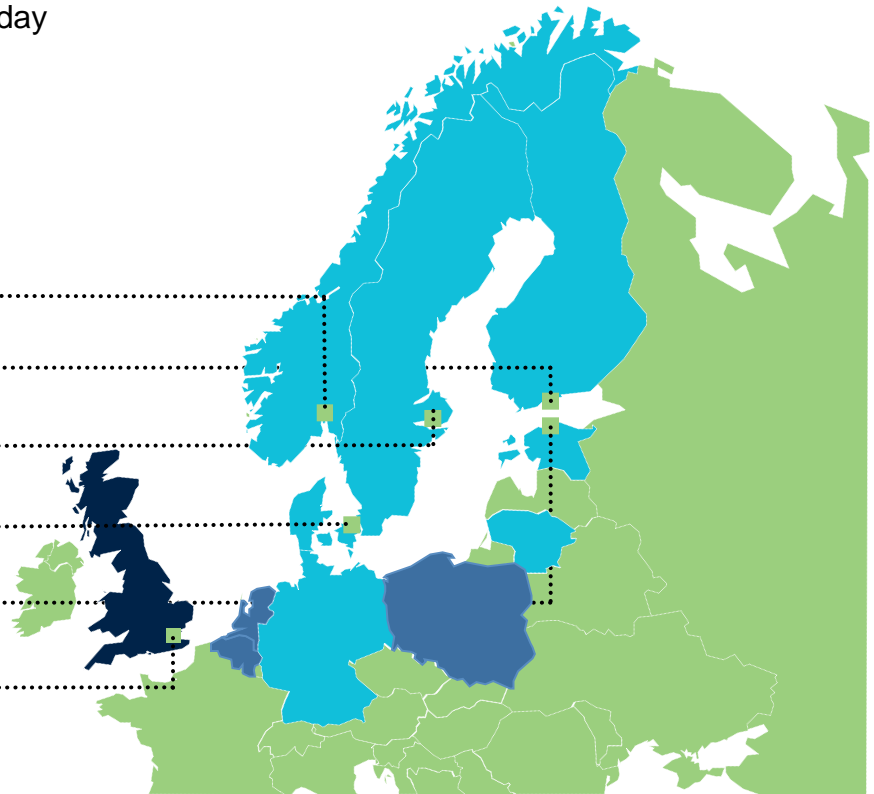
Finland Helsinki

Sweden Stockholm

Denmark Copenhagen

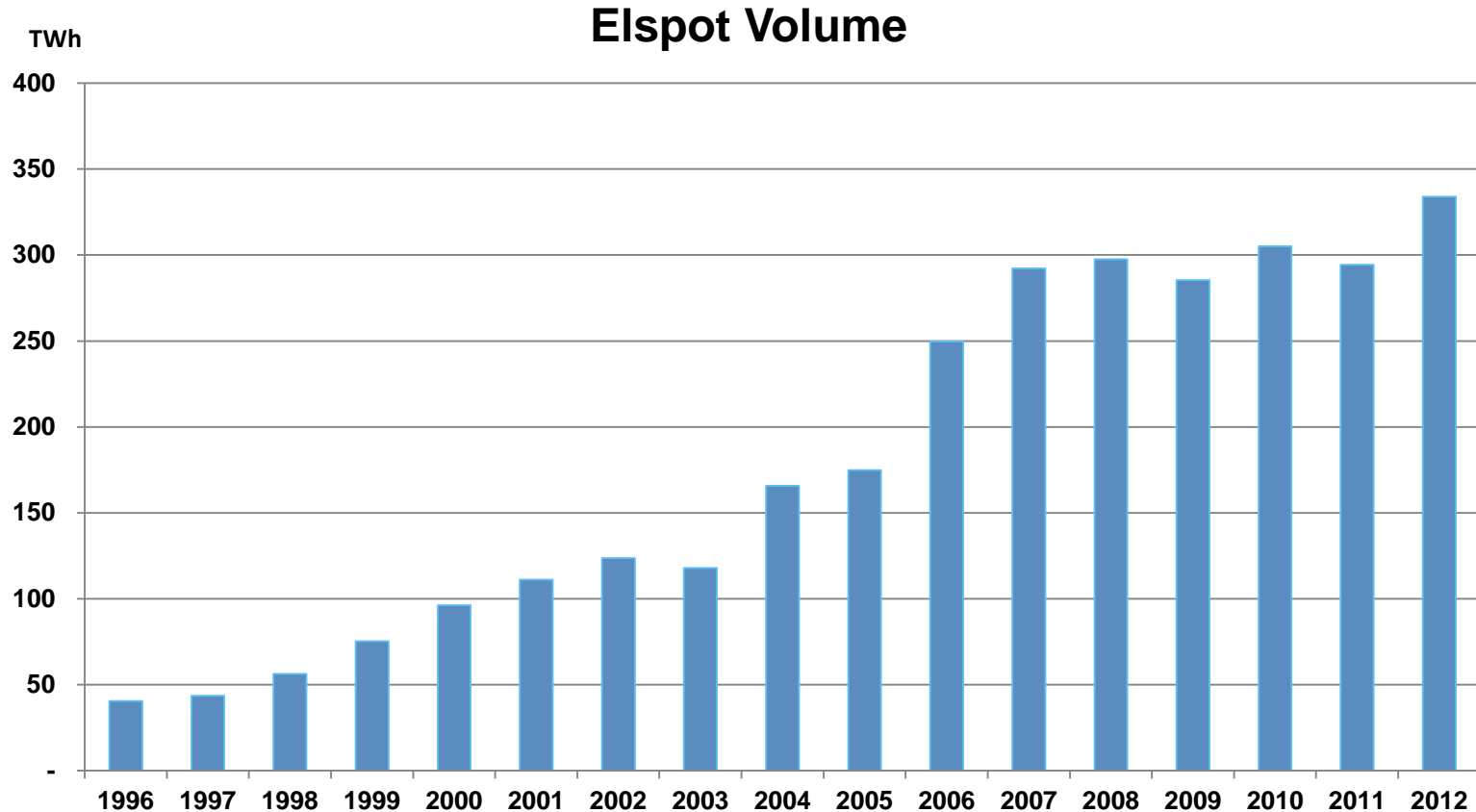
Estonia Tallinn

United Kingdom London

Our power trade growth 1996-2012

- Our UK power market offering
- Established 2010
- Based in London
- Joint operated
  - Nord Pool Spot – physical
  - Nasdaq OMX Commodities Europe – financial
- 30+ members including UK ‘big six’ providers

N2EX - ambitions

- To bring Nordic market know-how to the UK
- To adapt that know-how to UK market conditions
- To establish a credible, trustworthy index price for power
- To work closely with our members, Government, regulators, TSO to
  - lower barriers to market entry
  - provide greater market transparency
  - increase market liquidity

Nord Pool Spot and Europe

- Nord Pool Spot brings 20 years of experience and added value learned from the Nordic markets
- Nord Pool Spot will drive the development and integration of the European energy markets
- An integrated European energy market by 2014, the target model
  - Price Coupling of Regions (PCR)
  - North West European integration (NWE)

Isidora Micic – Trading advisor

NORD POOL SPOT OG AKTØRER

Agenda

- Nord Pool spot og aktører
- Tillørende markeder
- Elspot introduksjon
- Budtyper og beregning i Elspot
- Et eksempel
- Elbas
- Europeisk integrasjon
- Oppgjør og sikkerhetskrav

Membership Categories

Nord Pool Spot

Exchange Participant

Entity having entered into Participant Agreement with Nord Pool Spot AS for Principal Trading

Trading and Clearing Representative

Entity having entered into Participant Agreement with Nord Pool Spot AS for Principal Trading and Client Trading

Clearing Customer

An entity that has been approved by Nord Pool Spot AS to have its trades subject to clearing with Nord Pool Spot AS, when represented by a Trading and Clearing Representative

Aktører i Elspot

- Produsenter
  - Distributører
  - Energiselskaper
  - Kraftintensiv industri
  - Handelsrepresentanter
  - Forbrukere (store)
  - Systemoperatørene (TSOs)
- *Alle aktører i Elspot må være fysisk tilknyttet sentralnettet i Norden og ha avtale om balanseansvar i det området handel skal foregå.*

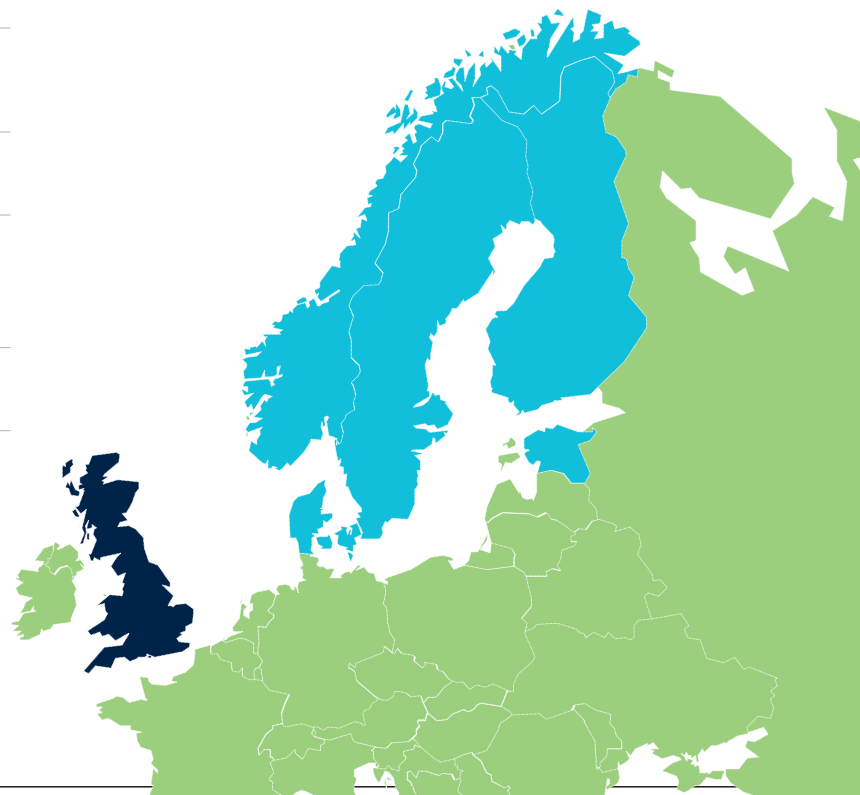

Våre kunder - Elspot

Kundeoversikt

Nord Pool Spot Elspot	357
Direct participants	126
Trading and clearing representatives	7
Clearing customers	224

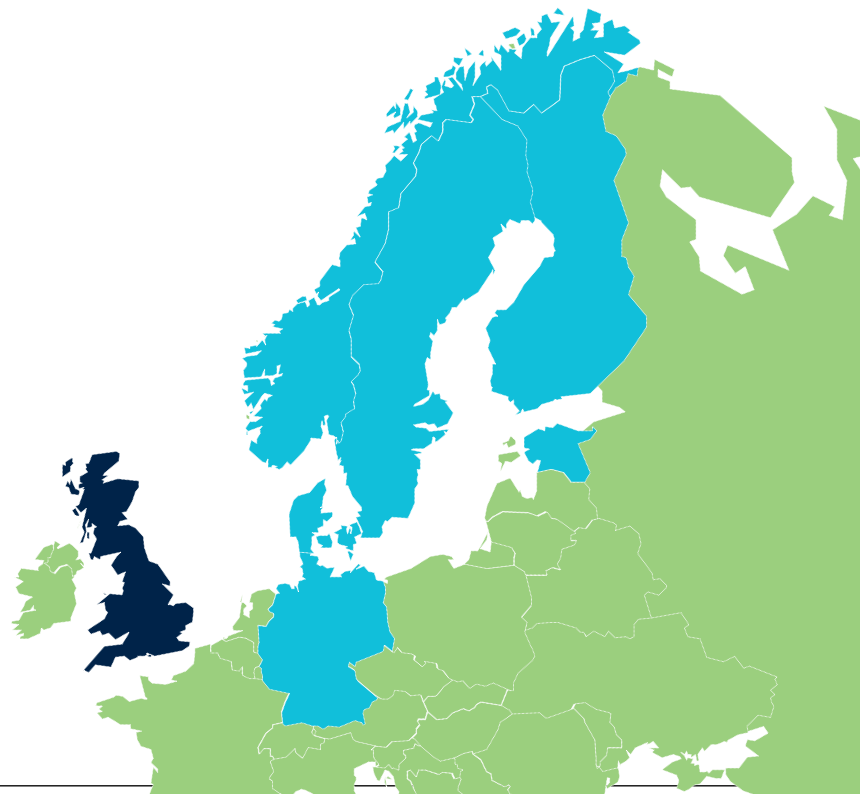

Våre kunder -Elbas

Kundeoversikt

Nord Pool Spot Elbas	118
Direct participants	84
Trading and clearing representatives	3
Clearing customers	31

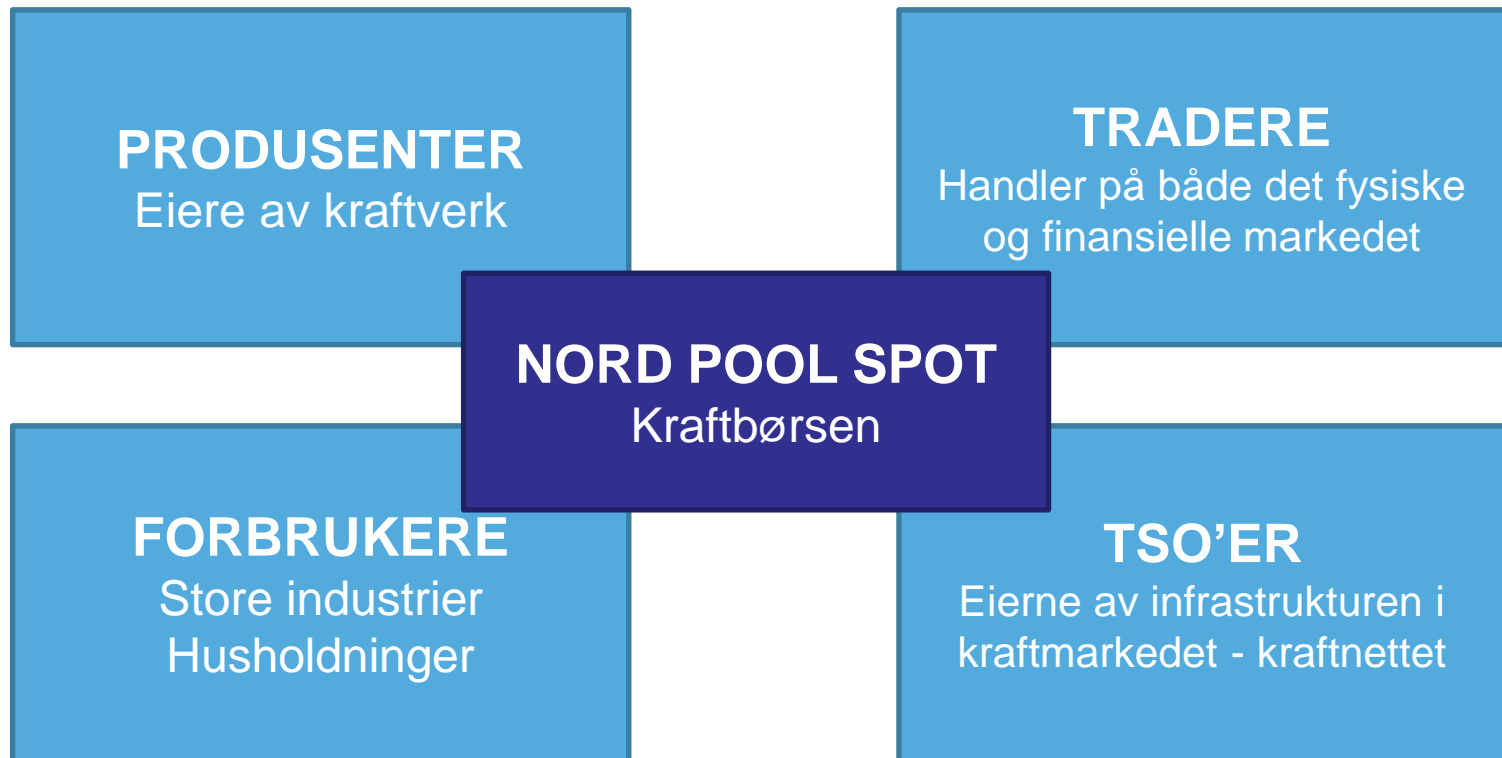
Isidora Micic – Trading advisor

TILHØRENDE MARKEDER

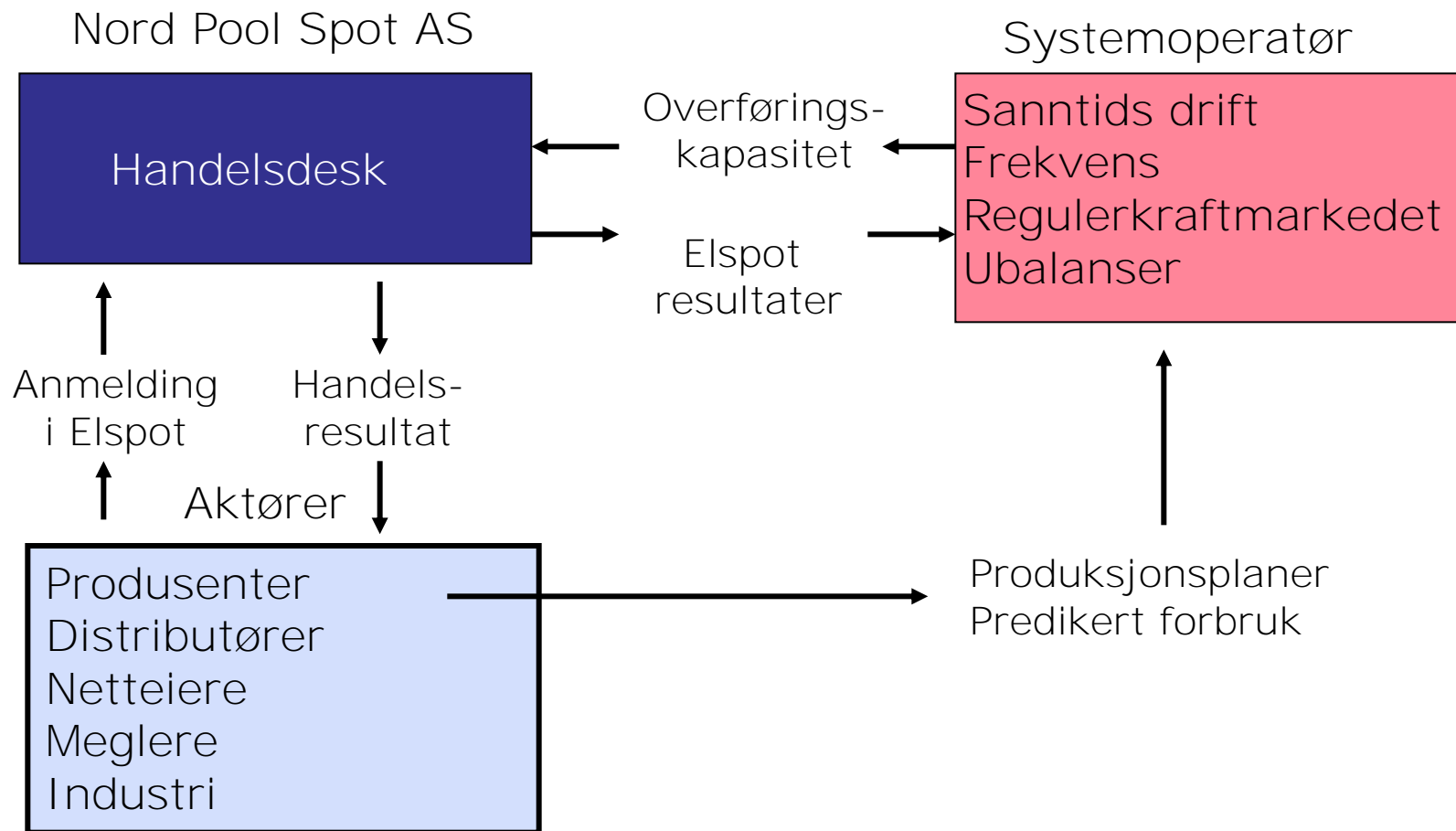
Aktørene i markedet

Rollefordeling - kraftsystemet

Struktur av de tilhørende markedene

Elspot marked (*Nord Pool Spot*)

Day-ahead auksjon. Markedskrysset mellom tilbud og etterspørsel beregnes for det neste døgnets 24 timer.

Elbas marked (*Nord Pool Spot*)

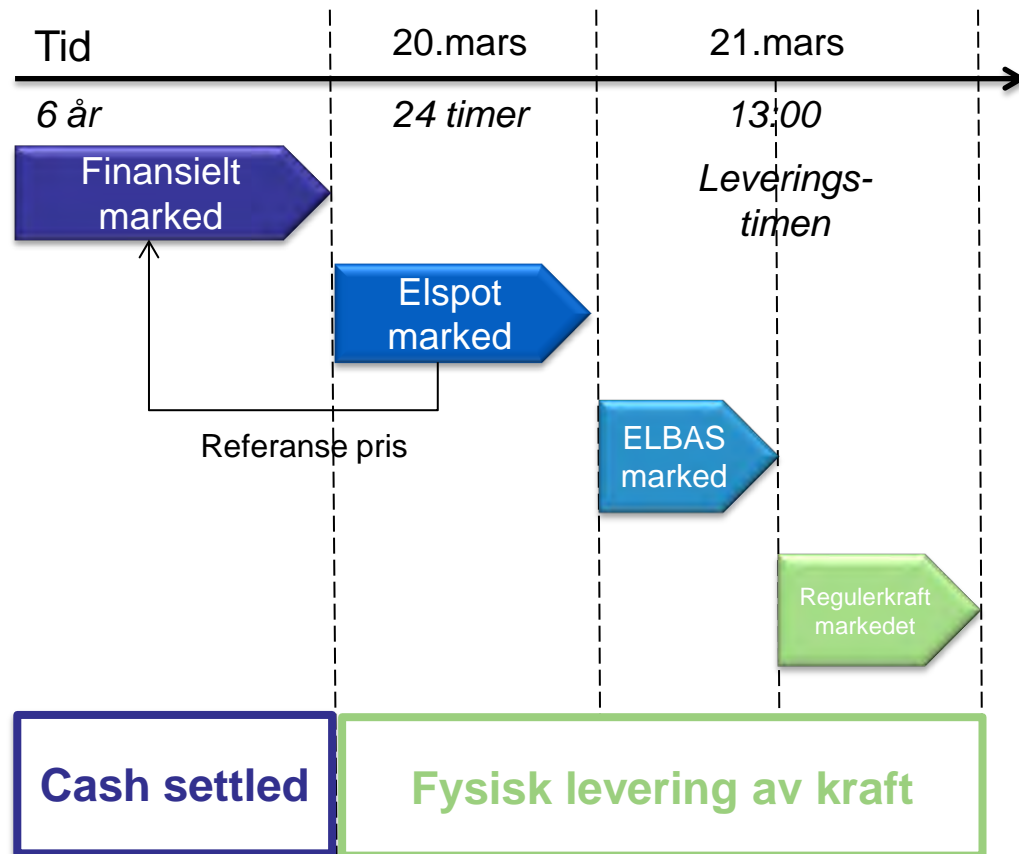
Intradag markedet med kontinuerlig handel inntil en time før levering. Ca. 34 timer.

Regulerkraft markedet (*TSO'ene*)

Driftes av de ulike TSO'ene hvor justeringer gjøres for å oppnå balanse mellom tilbud og etterspørsel. Prisen settes etter driftstimen, aktørene er pristakere.

Finansielt marked (*Nasdaq OMX*)

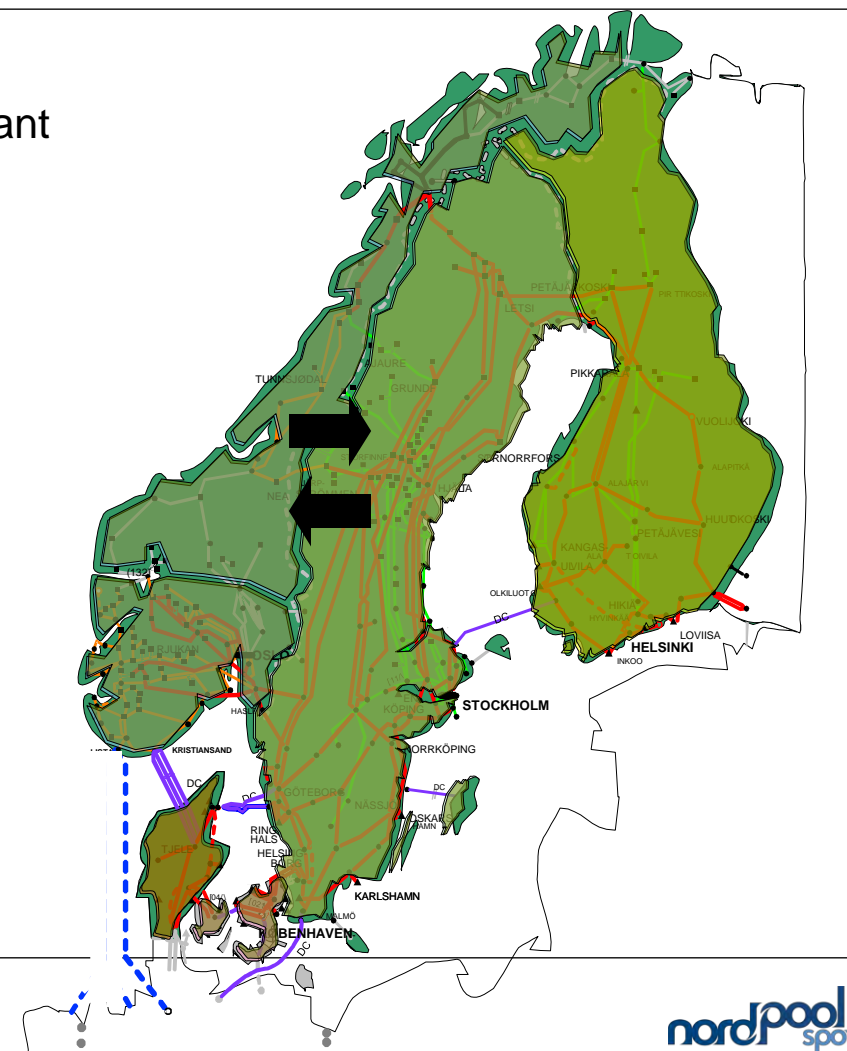
Pengetransaksjoner for futures, forwards og opsjoner. Clearing services.

Det nordiske fysiske markedet

En region – fire systemoperatører

- Fysisk nettverksmodell
  - Kapasitet og strøm blir handlet simultant
  - implisitt auksjon
- Prisområder
  - Handelsområder uten interne flaskehalser
- Overføringskapasitet
  - Fysiske forbindelser, begrensninger definert som kapasitet
- Områdepris
  - Pris beregnet per område. Kan være felles for flere områder
- Systempris
  - Beregnet pris for Norden der kapasitetsbegrensningene er utelatt
  - Referansepris

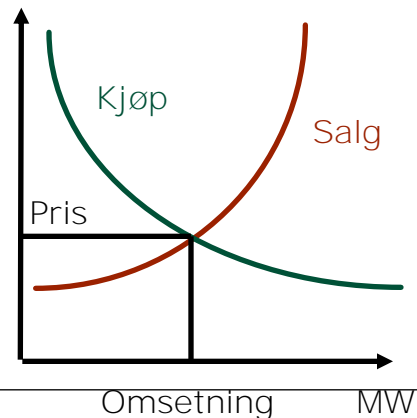
Elspot

- Det fysiske markedet – og kjernen av Nordisk krafthandel.
- Auksjons-basert marked for handel av fysisk kraft med levering neste dag.
- Dekker Norge, Sverige, Finland, Danmark, Polen, Estland og Litauen.
- 80 % av totalt kraftforbruk i de Nordiske landene er handlet på Elspot-markedet.

Elspot oversikt

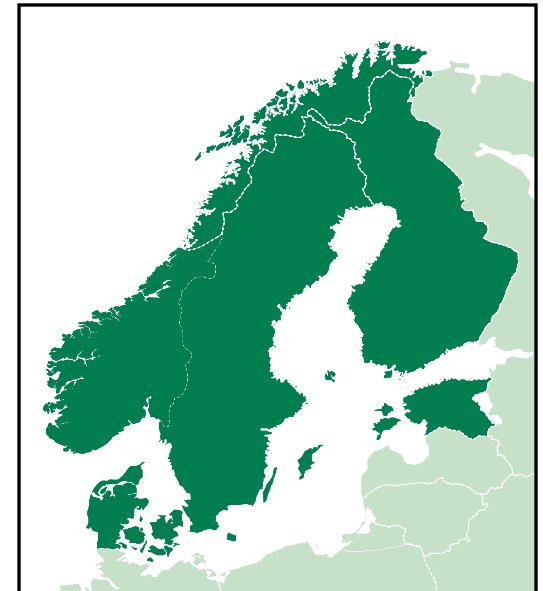
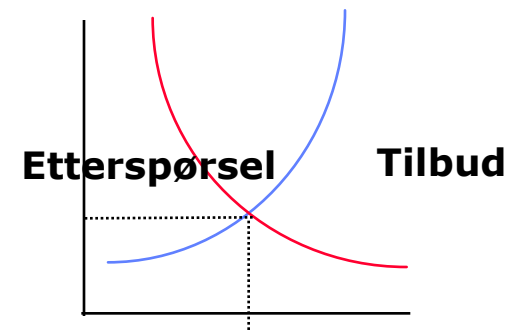
- Produkter: Timeskontrakter, fysisk levering.
- Leveringsperiode: Alle 24 timene det neste døgnet (12-36 timer før).
- Type handel: Auksjonshandel. Akkumulert kjøp og salg danner et likevektspunkt gjennom implisitt auksjon som også reflekterer bruk av tilgjengelig overføringskapasitet mellom anmeldingsområder.
- Handelsdager: Alle dager hele året.
- Budgivning: Kjøp og salgsbud i standard format (internett, EDIEL)
- Valuta: **Euro**, NOK, SEK, DKK.
- Priskalkulering : 12:00 hver eneste dag.

Elspot: oversikt

- Levering : Det neste døgnet: midnatt til midnatt
- Kjøpere og selgere kan plassere følgende bud :
  1. Timesbud
  2. Blokkbud
  3. Fleksible timesbud
- Markedspris beregnes for:
  1. Hver time
  2. Hvert område
  3. Gjennomsnitts pris (Systempris)

Hva regner Nord Pool Spot ut?

- Systempris

- Antar uendelig overføringskapasitet i nettet
- En teoretisk felles pris for hele børsområdet
- Brukes som referansepris i det finansielle markedet

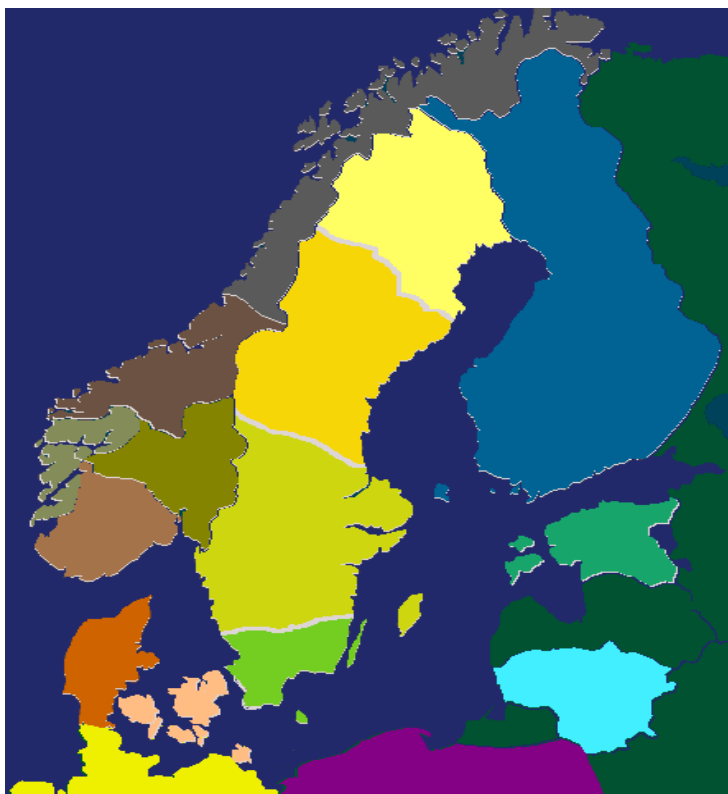
- Områdepris

- Basert på tilgjengelig overføringskapasitet
- Ved flaskehalser i nettet oppstår prisforskjeller

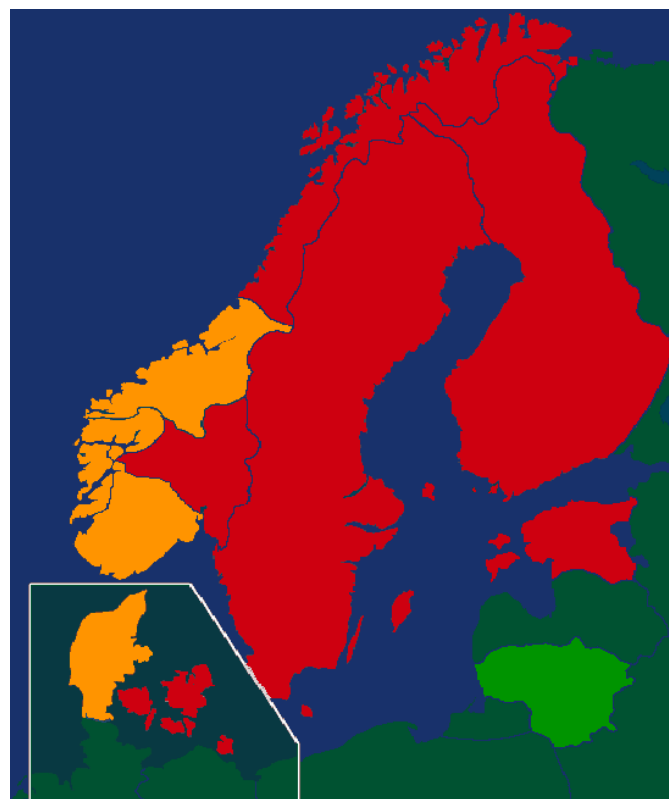
Beregning av områdepriser

Anmeldingsområder

Prisområder

Daglige rutiner for Elspot handelsdesk

- **10:00** Overføringskapasitet publiseres på NPS web.
- **12:00** Siste frist for aktørene å anmelde bud til Elspot
- **12:02** Markedskobling Norden – Tyskland og Nederland
- **~12:10** Prisberegning for Norden starter hos NPS
- **13:00** Publisering av pris for Norden.
  - Normaltid for publisering mellom klokken 12:30 og 13:00
  - Distribusjon av handelsresultater til aktørene

Isidora Micic – Trading advisor

BUDTYPER

Anmelding til Elspot

- Timeanmelding
  - Pris og volum angis separat for hver time
- Blokkanmelding
  - Sette betingelser i anmeldingen: Mulighet for alt eller ingenting over flere timer
- Fleksibelt entime-bud

Elspot Markedet

Nord Pool Spot

Timesanmelding

- Timesbudet er den mest vanlige anmeldingstypen i Elspot markedet.
- Budet er brukt av både konsumenter og produsenter.
- Hver aktør velger prissteg for timesbudet individuelt.
- Budet kan inneholder opptil 62 prissteg i tillegg til min og max prisgrenser, som er bestemt av Nord Pool Spot.

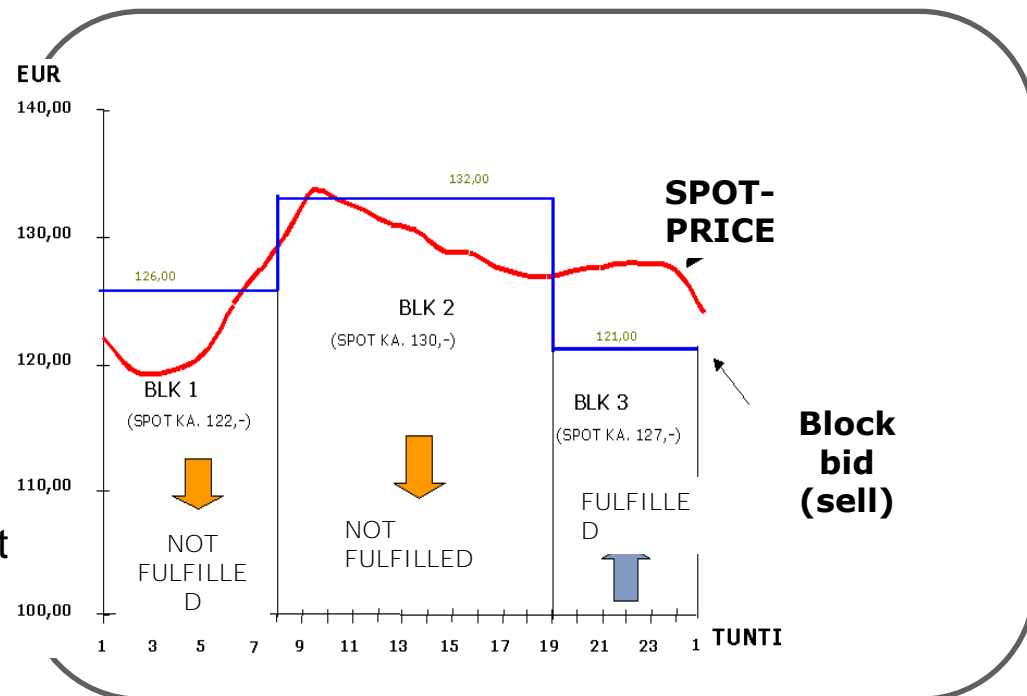
Fr hour:	To hour:	Price:									
		-200	100	101	150	151	200	201	300	301	2000
1	2										
2	3										
9	10	300	300	150	150	0	0	-100	-100	-300	-300
23	24										
Total, 24 hours:											

Elspot Market

Nord Pool Spot

Blokkbud

- “Alt-eller-ingen” – kjøpere må akseptere hele blokkbudet.
- Blokkbud er et bud som er agregert over flere timer.
- Aktøren kan fritt velga start og stopptimen på blokken.
- Blokkbud er serlig nyttig i de tilfelen start og stopkostnader er høye. Også mindre flexibel produksjon og forbrukskontrakt kan håndteres effektivt med blokkbud.

Blokkbud i Elspot

- Aktøren bestemmer start og stoptime.
- Blokkbud må bestå av minst tre sammenhengende timer.
- Mulig å linke blokkbud sammen
  - Mor, datter og barnebarn
- Akseptering av salgsbud skjer når gjennomsnittsprisen over blokkbudsperioden er høyere enn bud-prisen
- Akseptering av kjøpsbud skjer når gjennomsnittsprisen over blokkbudsperioden er lavere enn bud-prisen
- Ekstra betingelse: Budet må være inkludert i de prisgivende kurvene når akseptert.
  - PRB=Paradoxically Rejected Block bids

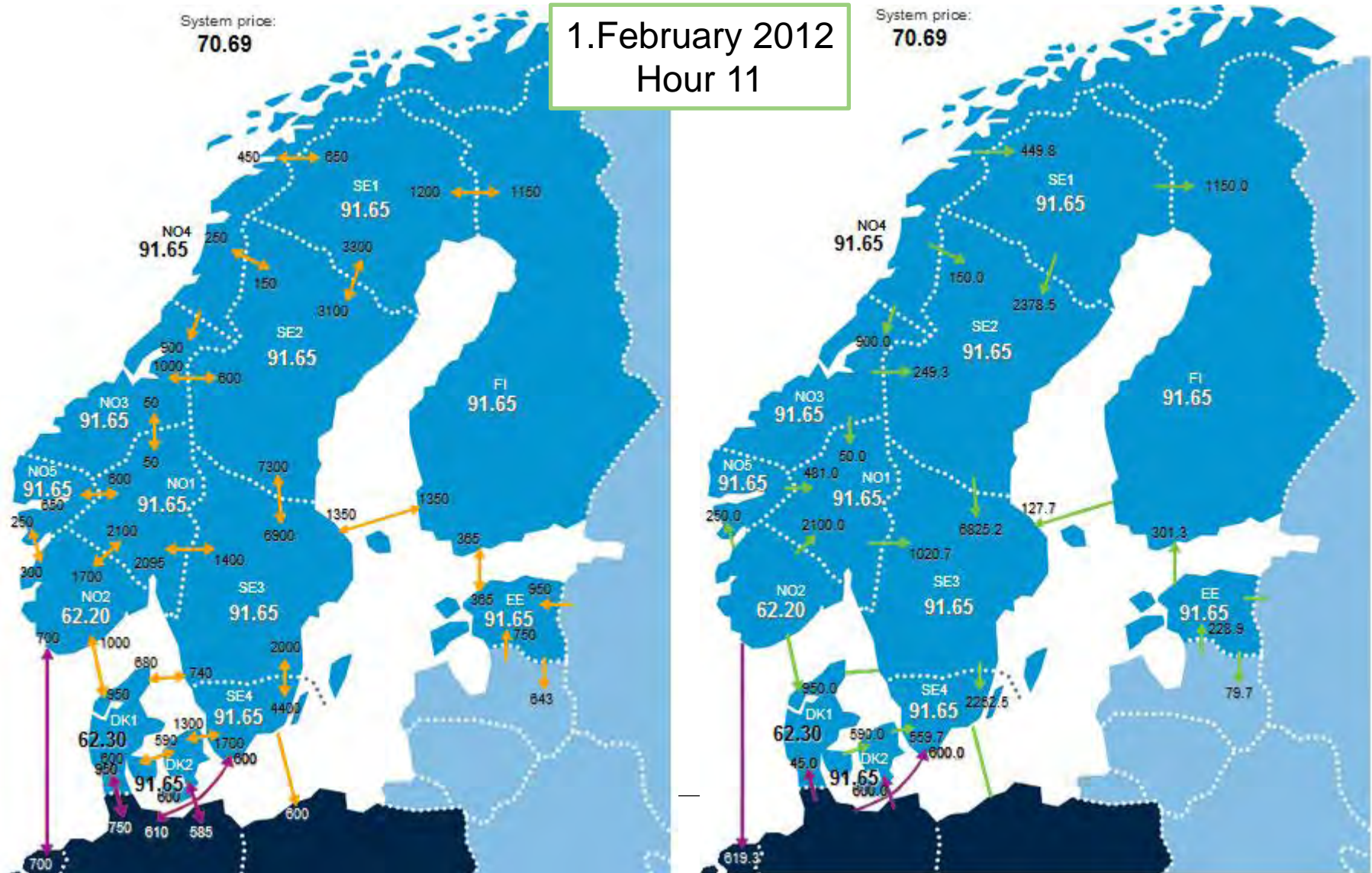

Fleksibelt timesbud

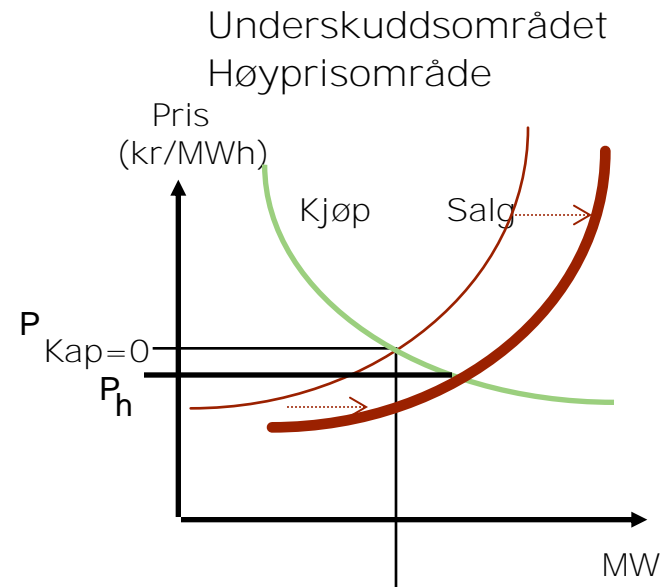
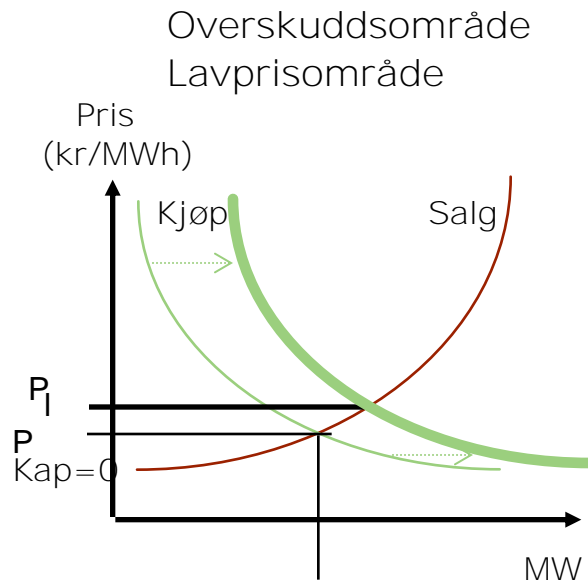
- Kun salgsbud - “demand side bidding”.
- Pris og et volum er gitt i budet.
- Budet kan bli akseptert i den timen hvor det gir mest optimal løsning – gitt at prisbetingelsene i budet er oppfylt.
- Prioritet: pris, så tid.
- Maks 5 bud per aktør.

Available transmission capacities – great influence

Beregning av områdepriser

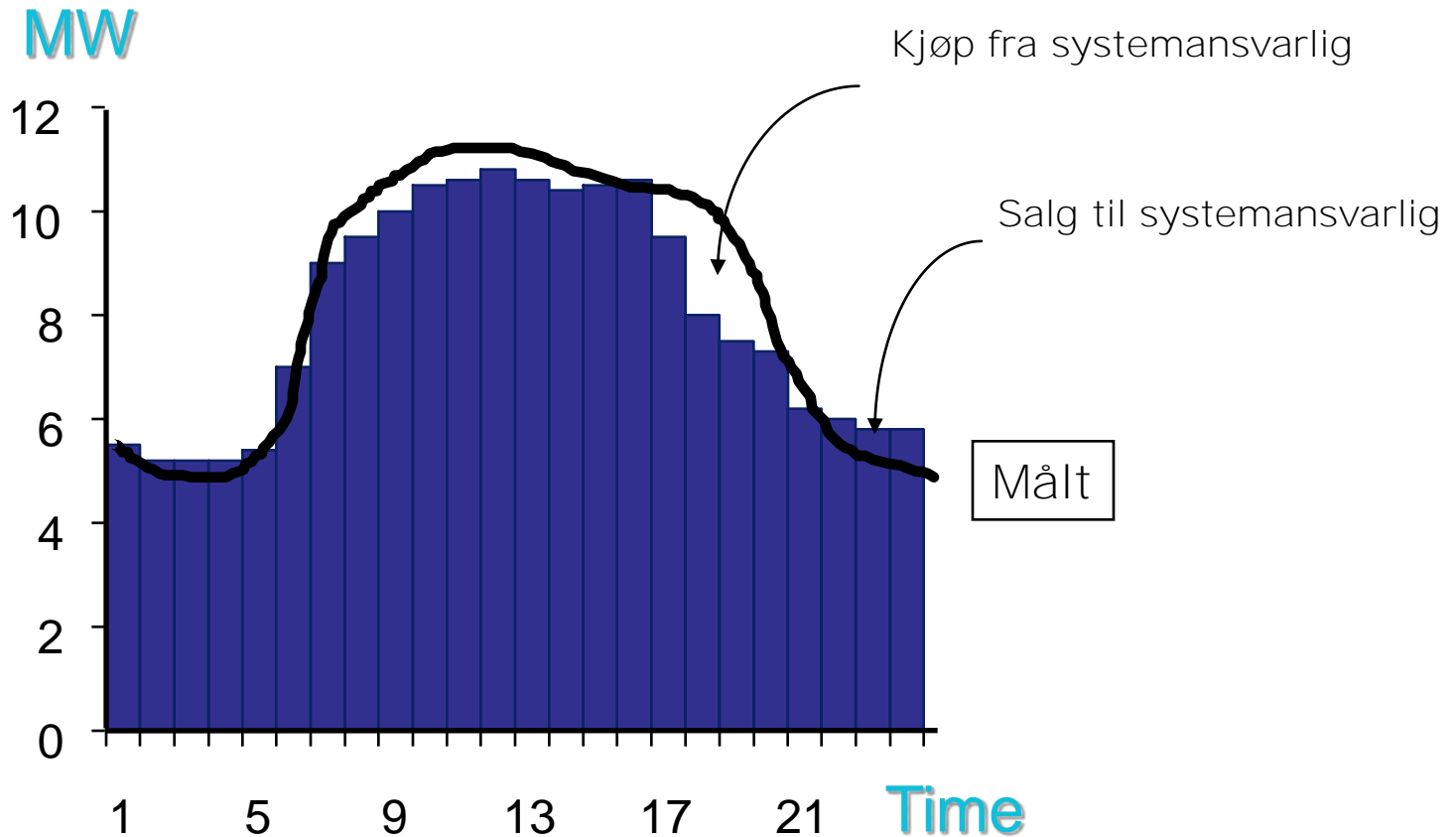
2 områder

$P_{Kap=0}$: Pris ved separat prisberegning i hvert Elspotområde

P_l og P_h : Pris ved full utnyttelse av overføringskapasiteten

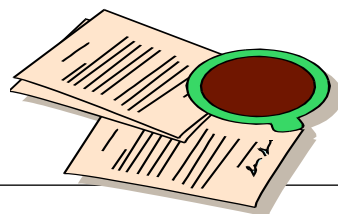
Avregning mot balansemarkedet

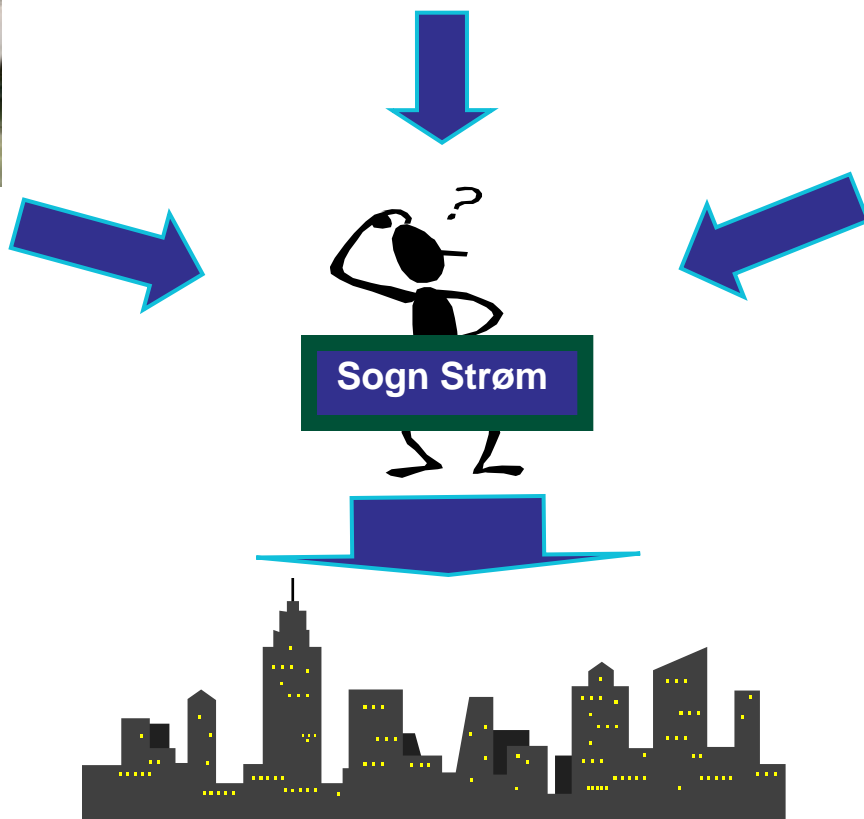

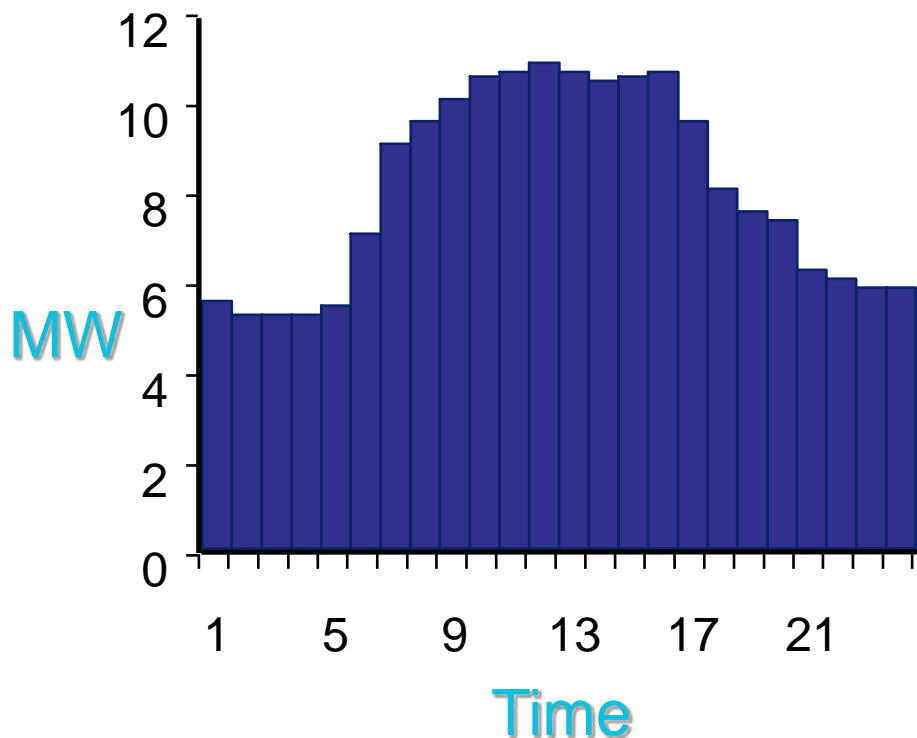
Egen produksjon

Bilateral kontrakt

Prognosering av forbruk (forpliktelser)

Spørsmål:

Basert på hva slags informasjon kan man lage forbruksprognoser?

Eksempler

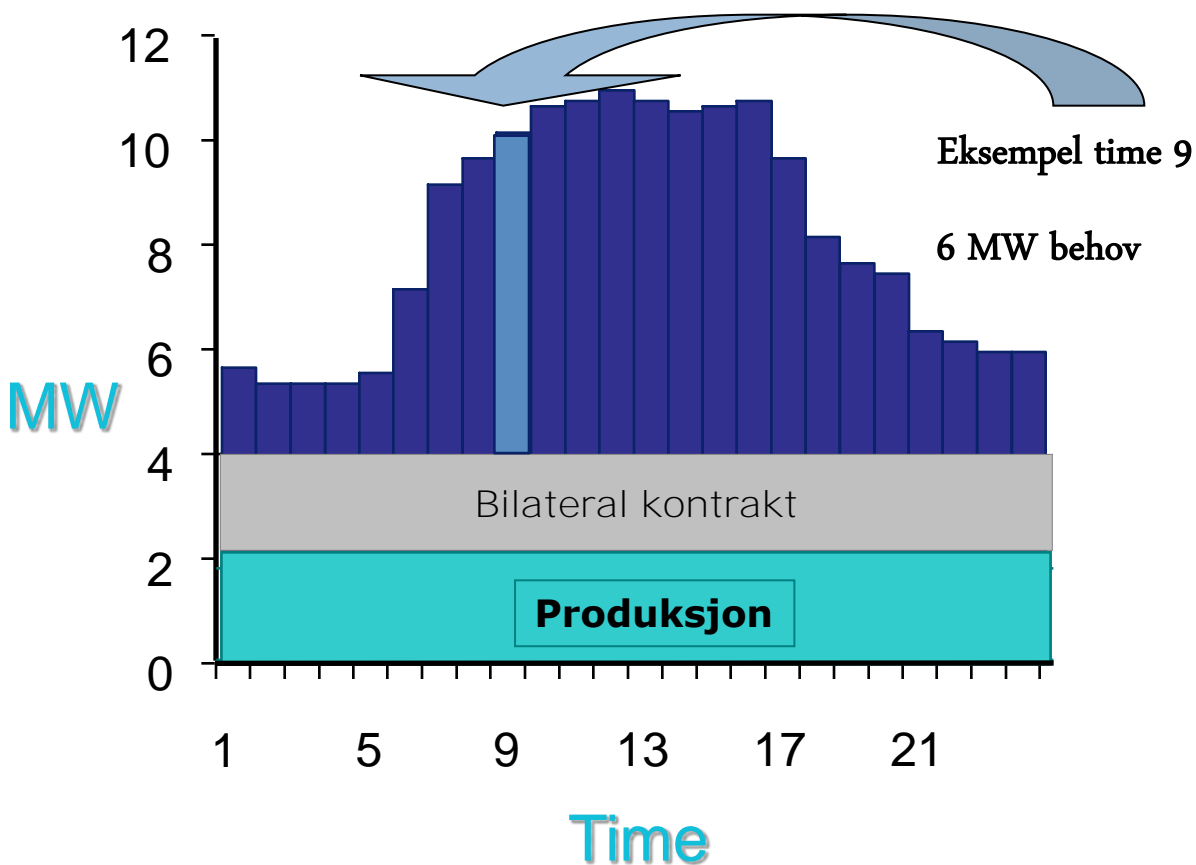
- Kundemassen
- Historisk profil på forbruk
- Forbruk i dag
- Forventning til temperatur
- Hvilken dag – hverdag eller helg

Sogn Strøm's tilgang til kraft

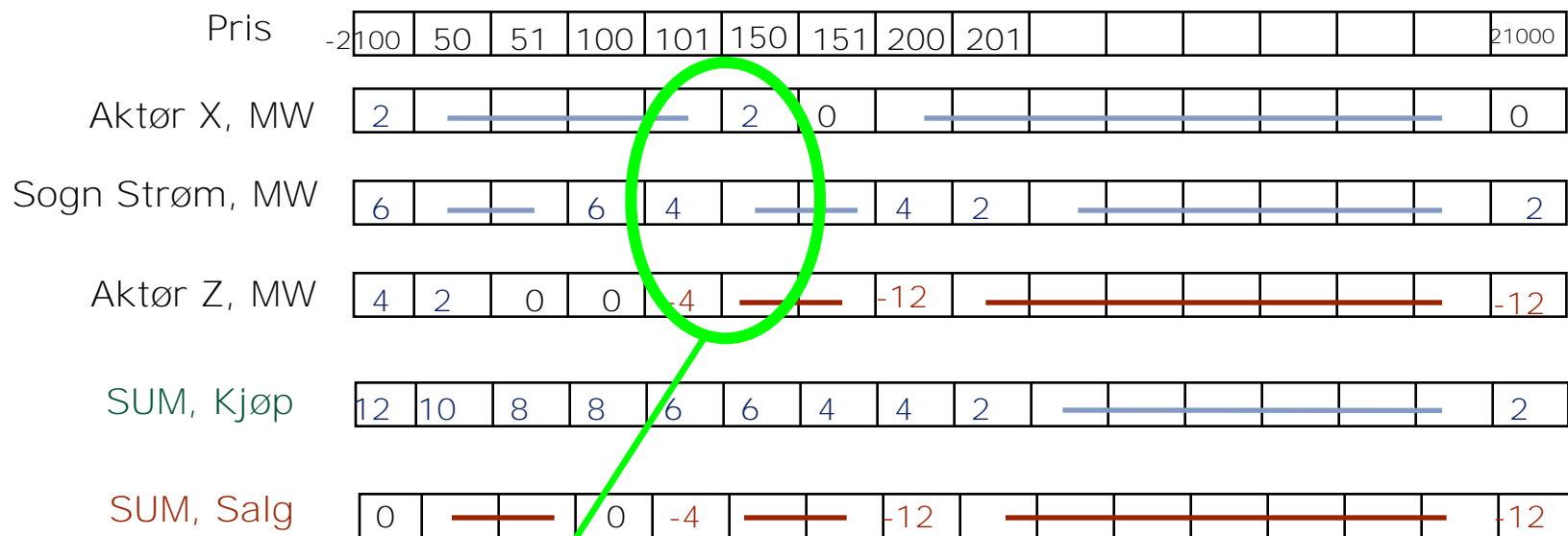
- Produksjon:
  - Stasjon Fastproduksjon 2 MW
  - Stasjon Superflexiverk 2 MW til 100 kr/MWh
  - Stasjon Flexiverk 2 MW til 200 kr/MWh
- Kontrakter:
  - Kontrakt med produsent Vattenkraft Oy 2 MW
- Aktør hos Nord Pool Spot AS

Planlegging av handel Sogn strøm

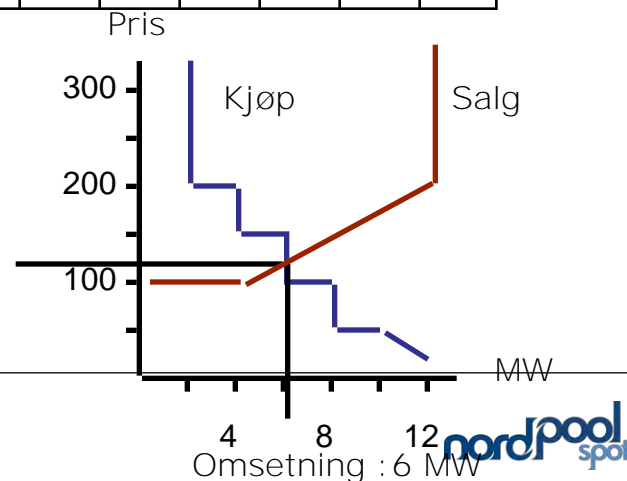

Aggregering av budkurvene

Sogn Strøm Elspot program
time 9 = 4 MW

Balansepris :
126 kr/MWh

Spørsmål:

Hvilket program får Sogn tildelt dersom pris i Sogn sitt anmeldingsområde blir NOK 200,50.?

- Med lineær interpolasjon mellom pris og volumpunktene i anmeldingen har Sogn en skrå kurve mellom pris 200 og 201. Ved pris 200,50 vil Sogn kjøpe 3MW

Sogn Strøm's program time 9

- Forpliktelse til kunder 10 MW
- Samlet tilgang i time 9 er 10 MW
  - Kontrakt mot Vattenkraft Oy 2 MW
  - Produksjon Fastproduksjon 2 MW
  - Produksjon Superflexiverk 2 MW til 100 kr/MWh
  - Kjøp fra Nord Pool Spot 4 MW til 126 kr/MWh

Sogn Strøm's planer er i BALANSE!

Isidora Micic – Trading advisor

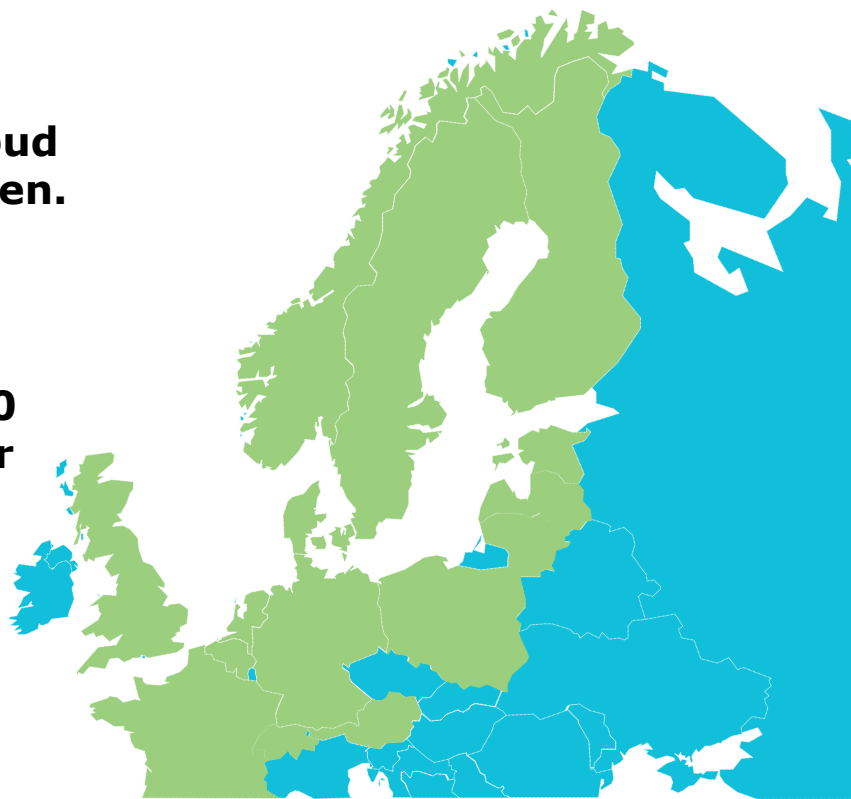

ELBAS

Elbas: Et europeisk intradaymarked

- Kontinuerlig intraday kraftmarked, hvor en-times kontrakter og blokkbud blir handles tett opptil leveringstimen.
- “Første mann til mølla”.
- Gate closure:
5 min i Belgia, 30 min i Tyskland, 60 min i alle andre anmeldingsområder unntatt 90 min i Nederland.
- APX-Endex har en lisens til å bruke Elbas som intradag marked i Nederland og Belgia.
- Aktørene i nabo-områdene handler på Elbas ved bruk av eksplisitt cross border kapasitet.

- Elbas områder, inkludert lisens-områder
- Andre land med Elbas aktører

To produkter

---

1. Timekontrakter

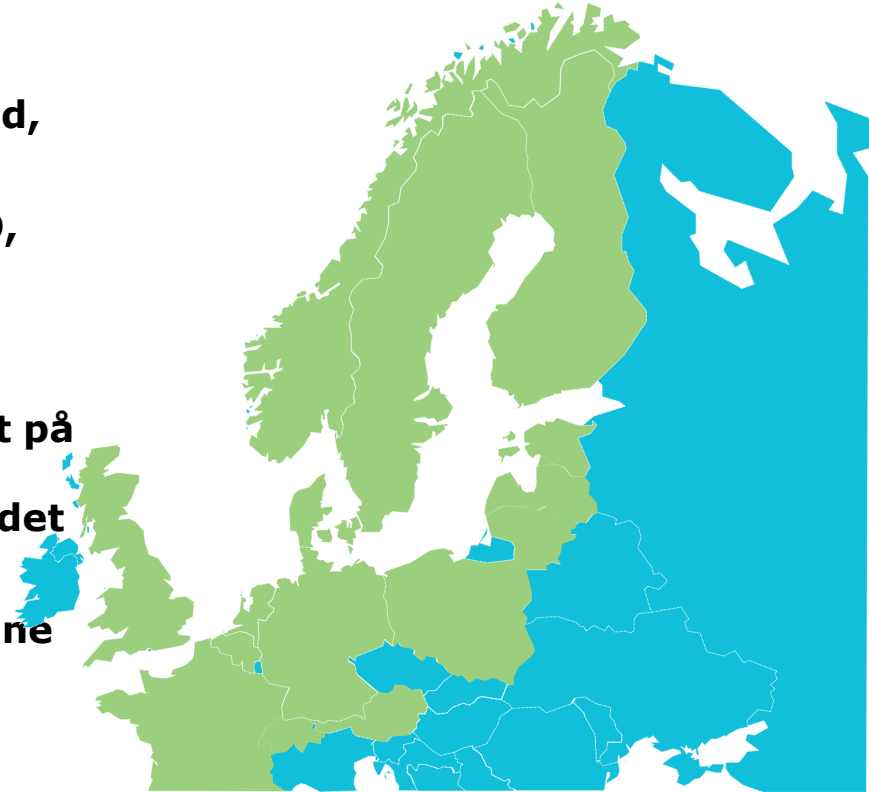
- Pris, volume og timen må være spesifisert
- Aktørene kan fritt legge inn eller matche ordre

2. Blokkbud kontrakter

- Pris, volum og timene må være spesifisert
  - Kan være definert for en eller flere sammenhengende timer
  - “Alt-eller-ingen” – kjøpere må akseptere hele blokkbudet
- Alle handler er gjort i Euro (€), minimum € 0.10
  - Minimumsvolum er (0.1) MWh

Elbas' forbindelser

- Cross border intraday marked med implicit* kapasitetshåndtering for Finland, Sverige, Danmark, Tyskland, Norge og Estland
- Aktører nominerer kun til lokal TSO, Nord Pool Spot håndterer all fysisk cross border flyt, og nominerer til TSO'ene
- All tilgjengelig overføringskapasitet på alle forbindelser etter day-ahead markedet er gitt til Elbas, innenfor det Nordiske og Baltiske området
- Flere forbindelser og land vil begynne å handle på Elbas

- Elbas områder, inkludert lisens-områder
- Andre land med Elbas aktører

/

- *Implicit: automatisk tilgang og oppdatering av cross border kapasiteter. Det du ser er det du får. "What you see is what you get".

Elbas - cross border kapasitet

- Overføringskapasitet i Elbas gis elektronisk fra de ulike **TSO'ene**.
- **TSO'ene** kan endre kapasiteten gitt til Elbas dersom det er endringer i markedet.

EUROPEISK INTEGRASJON

N2EX - Kraftbørsen i UK

- Etter en omfattende anbudsrunde i 2008, ble Nasdaq OMX Commodities og Nord Pool Spot AS valgt av The Futures & Options Association (FOA) i UK til å drifte kraftengrosmarkedet i UK, inkludert clearing ansvar
- N2EX er ikke juridisk enhet, men navnet på markedet som driftes av Nord Pool Spot og Nasdaq OMX Commodities for alle tjenester i UK-markedet
- Markedet ble lansert 11.januar 2010

Eksplisitt kapasitetsauksjon

- Auksjon av overføringskapasitet mellom to markedet, håndtert isolert fra kraftmarkedene (DK1 – Tyskland).
- Ofte organisert i årlige, månedlige og daglige auksjoner, og brukt på mange forbindelser mellom kontinentale markedsområder.
- NorNed kapasiteten var auksjonert eksplisitt på daglige auksjoner inntil Januar 2011, før markedskoblingen ble lansert.
- Markedsaktører må gjette kraftprisene når de bestemmer seg for hvilken retning kraft skal transporteres. Dette resulterer av og til i at kraft flyter fra høypris områder til lavpris områder.

Implisitt kapasitetsauksjon

Implisitt kapasitetsauksjon fører til at tilgjengelig overføringskapasitet mellom de ulike anmeldingsområder er integrert i spotmarkedet. Det fører til økt samfunnsøkonomisk overskudd i begge (eller flere) markeder

- **Market splitting**

- I market splitting er den implisitte kapasitetsauksjonen integrert i day-ahead auksjonen som kun en kraftbørs har ansvaret for.

- **Markedskobling**

- I markedskobling blir den implisitte kapasitetsauksjon håndtert i samarbeid av en gruppe kraftbørser.

Markedskobling

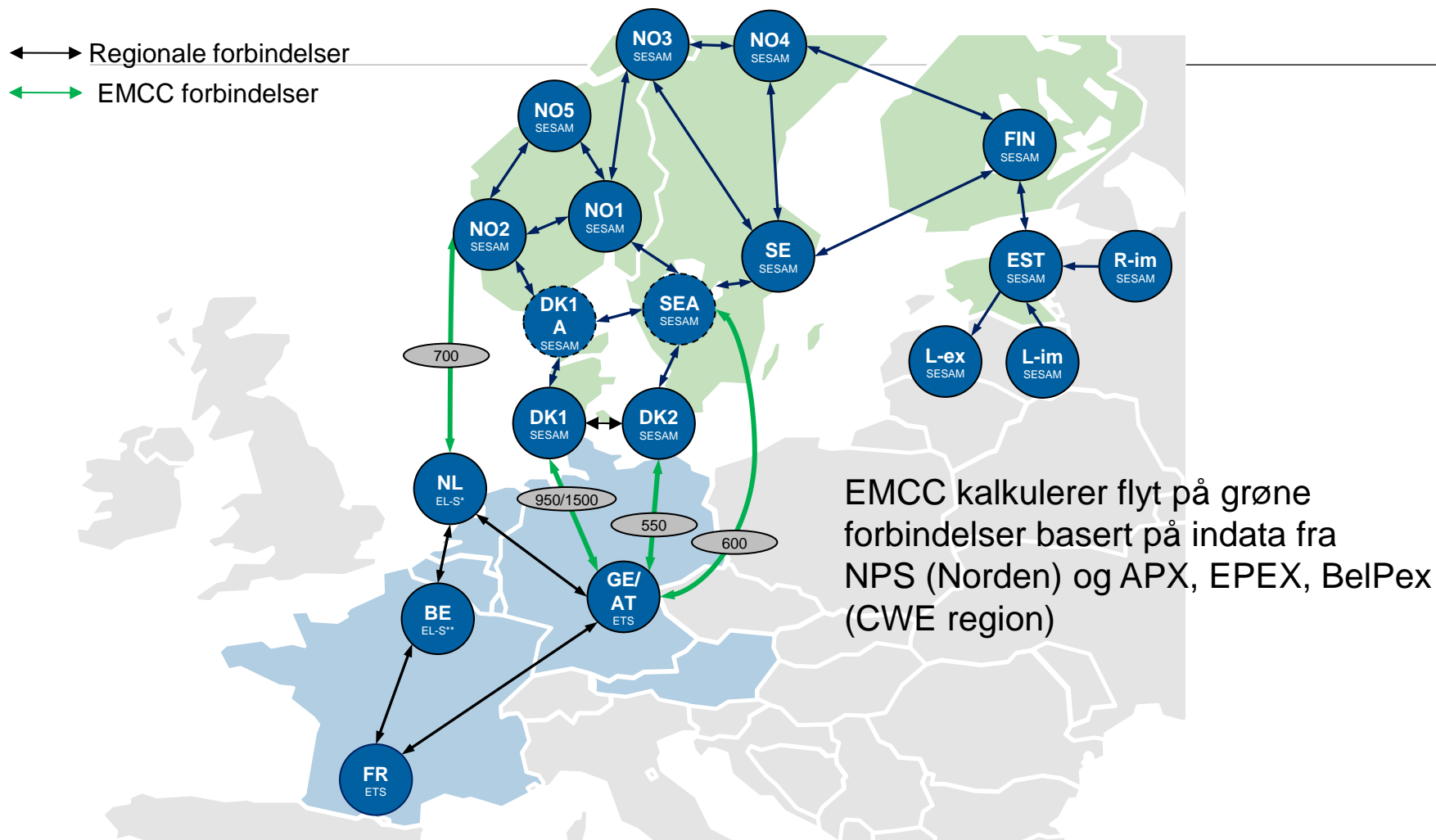
- Priskobling
  - I en priskobling er all markedsdata og marketsregler synkronisert mellom de koblede markedene og prisen beregnes av en sentral markedskoblings kalkulering.
- Volumkobling
  - I volumkobling brukes samme markedsdata som i priskobling, men kun den beregnede flyten mellom de to børsområdene benyttes. Hver enkelt børs beregner så nye priser hvor den beregnede flyten tilsvarer kapasiteten på forbindelsene.
    - Tight volumkobling sees på som et steg mot integrering og priskobling.

EMCC - Markedskobling mellom NPS og CWE

- Kobling av NPS og CWE gjennom EMCC er volumkobling.
- Prisberegningssalgoritmen er fysisk driftet av personell på trading desken hos de ulike børsene, EPEX, NPS, APX. Det går på rundgang hver tredje måned.

Hvordan fungerer does CWE-Nordic?

Pågående prosjekter i NPS

- Intraday
- NWE
- PCR – Price Coupling of Regions
  - Felles initiativ fra flere børser i Europa med mål om å utvikle et felles desentralisert system for priskobling i hele Europa. NPS, EPEX, Omel, APX, BelPex og GME er med.
- Baltics
  - Målet er å etablere budområder også i hele Baltikum. Estland har vært med siden April 2010.
- UK virtual hub

OPPGJØR OG SIKEKRHET

Oppgjør

Alle handler overføres automatisk til clearing hos Nord Pool Spot

- **Levering**

Nord Pool Spot og aktører sender Elspot og/eller Elbas nettohandel til sin systemoperatør

- **Motpart**

Nord Pool Spot er motpart i alle handler

- **Pengetransaksjoner**

Faktura/Kreditnota hver bankdag

- **Automatisk clearing**

Alle handler vil automatisk overføres for clearing hos Nord Pool Spot

Sikkerhetskrav

- **Sikkerhetskrav**

Basert på en rullerende nettoposisjon for de 7 siste dagenes handel.

- Selgere må plassere et minimum sikkerhetskrav. Deres utestående betaling fra Nord Pool Spot fungerer som sikkerhetskrav.
- Minimum 30 000 EURO.
- Nettoposisjon overvåkes før og etter Nord Pool Spots priskalkulering.
- Sikkerhetskrav kan plasseres i EUR/SEK/DKK/NOK.
- Sikkerhetskrav kan bli plassert som cash på konto, eller som en On-demand bankgaranti.

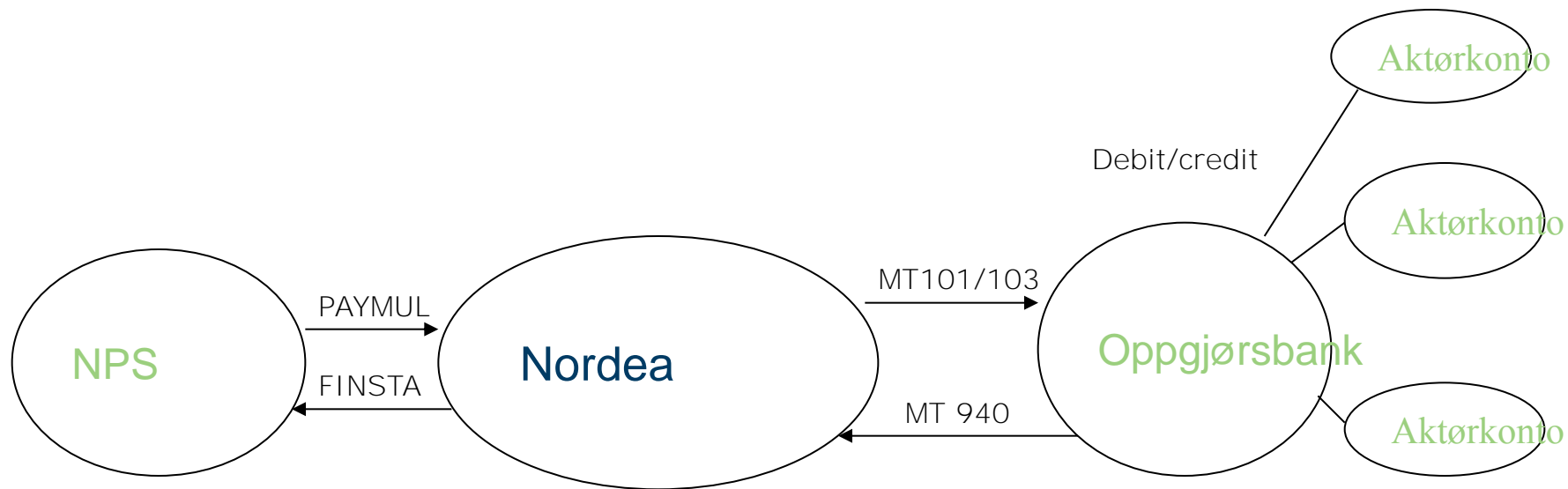
Bankstruktur

- En hovedbank håndterer kommunikasjon med 22 godkjente oppgjørsbanker
  - Alle aktører må ha minst en konto i en oppgjørsbank
  - Nord Pool Spot mottar daglig oppdatering på transaksjoner og kontosaldo

Banking interface

Sanksjoner

- Nord Pool Spot kan sette individuelle sikkerhetskrav for aktører.
- Nord Pool Spot kan ekskludere eller suspendere aktører for brudd på regler.
- Nord Pool Spot kan begrense handel for aktører.
- TSO'ene kan kreve at Nord Pool Spot suspenderer aktører.